

Rolnummers 5888 en 5944
Arrest nr. 35/2015 van 12 maart 2015

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vragen betreffende artikel 330, § 1, van het Burgerlijk Wetboek, gesteld door de Rechtbank van eerste aanleg te Gent en door de Rechtbank van eerste aanleg Oost-Vlaanderen, afdeling Dendermonde.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters A. Alen en J. Spreutels, en de rechters J.-P. Snappe, T. Merckx-Van Goey, P. Nihoul, T. Giet en R. Leysen, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter A. Alen,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van de prejudiciële vragen en rechtspleging

a. Bij vonnis van 27 maart 2014 in zake V.D. tegen P.K. en Mr. A. Bracke in haar hoedanigheid van voogd *ad hoc* over M.D., waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 14 april 2014, heeft de Rechtbank van eerste aanleg te Gent de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 330, § 1, van het Burgerlijk Wetboek artikel 22 van de Grondwet eventueel samen gelezen met artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, doordat de vordering tot betwisting van de erkenning niet ontvankelijk is als het kind bezit van staat heeft ten aanzien van de erkenner en de vordering wordt ingesteld door de man die het kind heeft erkend ? ».

b. Bij vonnis van 19 juni 2014 in zake P. D.V. tegen B.B. en Mr. C. Talloen in haar hoedanigheid van voogd *ad hoc* over Y. D.V., waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 27 juni 2014, heeft de Rechtbank van eerste aanleg Oost-Vlaanderen, afdeling Dendermonde, de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 330, § 1, eerste lid, tweede zin, van het Burgerlijk Wetboek artikel 22 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, in zoverre de vordering tot betwisting van de erkenning van het vaderschap door de man die het kind heeft erkend, niet ontvankelijk is indien het kind bezit van staat heeft ten aanzien van degene die het heeft erkend ? ».

Die zaken, ingeschreven onder de nummers 5888 en 5944 van de rol van het Hof, werden samengevoegd.

Memories zijn ingediend door :

- P. D.V., bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. A. Van Thienen, advocaat bij de balie te Dendermonde (in de zaak nr. 5944);
- de Ministerraad, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. S. Ronse en Mr. D. Smets, advocaten bij de balie te Kortrijk (in de zaken nrs. 5888 en 5944).

P. D.V. heeft ook een memorie van antwoord ingediend.

Bij beschikking van 16 december 2014 heeft het Hof, na de rechters-verslaggevers R. Leysen en T. Giet te hebben gehoord, beslist dat de zaken in staat van wijzen zijn, dat geen terechtzitting zal worden gehouden, tenzij een partij binnen zeven dagen na ontvangst van de kennisgeving van die beschikking een verzoek heeft ingediend om te worden gehoord, en dat, behoudens zulk een verzoek, de debatten zullen worden gesloten op 14 januari 2015 en de zaken in beraad zullen worden genomen.

Aangezien geen enkel verzoek tot terechtzitting werd ingediend, zijn de zaken op 14 januari 2015 in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. De feiten en de rechtspleging in de bodemgeschillen

a. In de zaak nr. 5888 vraagt V.D. aan de verwijzende rechter voor recht te zeggen dat hij niet de vader is van M.D., die op 11 januari 2007 is geboren, en dat de door hem op 25 januari 2007 gedane erkenning nietig is.

Voor de verwijzende rechter stelt V.D. dat hij op 6 mei 2011 kennis kreeg van een bloedonderzoek waaruit blijkt dat hij niet de biologische vader is van M.D.

V.D. betwist niet dat M.D. bezit van staat ten aanzien van hem heeft. Hij meent evenwel dat zijn vordering ontvankelijk is, rekening houdend met het arrest nr. 29/2013 van 7 maart 2013.

De verwijzende rechter stelt echter vast dat het dictum van het arrest nr. 29/2013 van 7 maart 2013 beperkt is tot het geval waarin een welbepaalde eisende partij de betwistingsvordering heeft ingesteld, *in casu* de beweerde biologische vader, en dat het Hof zich beperkt heeft tot één hypothese, maar zich niet uitsprak over de betwistingsvordering van andere gerechtigden. Aangezien de vordering buiten het dictum van dat arrest valt, acht de verwijzende rechter het aangewezen om de bovenvermelde prejudiciële vraag te stellen aan het Hof.

b. In de zaak nr. 5944 vraagt P. D.V. aan de verwijzende rechter voor recht te zeggen dat hij niet de vader is van Y. D.V., die op 17 oktober 2008 is geboren, en dat de erkenning van 25 juli 2008 met een wilsgebrek is aangetast en bijgevolg nietig is.

P. D.V. geeft aan dat hij Y. D.V. vóór de geboorte heeft erkend omdat hij meende dat hij de biologische vader was, aangezien hijzelf en B.B. reeds langere tijd een relatie hadden en de verwekking van een kind hun betrachting was. Naar aanleiding van een bloedonderzoeksrapport heeft hij ontdekt dat hij niet de biologische vader is. P. D.V. betwist niet dat Y. D.V. bezit van staat ten aanzien van hem heeft.

Op verzoek van P. D.V. stelt de verwijzende rechter de bovenvermelde prejudiciële vraag aan het Hof.

III. In rechte

- A -

A.1.1. P. D.V., eisende partij voor de verwijzende rechter in de zaak nr. 5944, is van oordeel dat het bezit van staat niet kan worden beschouwd als een absolute grond van niet-ontvankelijkheid van de vordering tot betwisting van de vaderlijke erkenning. Dit werd bevestigd in recente rechtspraak van het Hof (arresten nrs. 96/2011, 122/2011, 29/2013, 96/2013, 105/2013 en 147/2013). Telkens oordeelde het Hof dat het absolute karakter van het bezit van staat in strijd is met artikel 22 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens. De wetgever laat immers in alle gevallen de sociaffectieve werkelijkheid prevaleren op de biologische werkelijkheid, zonder de rechter de bevoegdheid te geven om rekening te houden met de vaststaande feiten en de belangen van alle betrokkenen. P. D.V. is van mening dat het Hof die rechtspraak naar analogie moet toepassen op de in het geding zijnde bepaling.

A.1.2. Verwijzend naar de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, betoogt P. D.V. dat procedures met betrekking tot het vaststellen of betwisten van de vaderlijke afstamming het privéleven raken, omdat de materie van de afstamming belangrijke aspecten van iemands persoonlijke identiteit omvat (EHRM, 28 november 1984, *Rasmussen t. Denemarken*, § 33; 24 november 2005, *Shofman t. Rusland*, § 30; 12 januari 2006, *Mizzi t. Malta*, § 102; 16 juni 2011, *Pascaud t. Frankrijk*, §§ 48-49; 21 juni 2011, *Krušković t. Kroatië*, § 20; 22 maart 2012, *Ahrens t. Duitsland*, § 60; 12 februari 2013, *Krisztián Barnabás Tóth t. Hongarije*, § 28). De wetgever beschikt over een appreciatiemarge om bij de uitwerking van een wettelijke regeling die een overheidsinmenging in het privéleven inhoudt, rekening te houden met een billijk evenwicht tussen de tegenstrijdige belangen van het individu en de samenleving in haar geheel (EHRM, 26 mei 1994, *Keegan t. Ierland*, § 49; 27 oktober 1994, *Kroon e.a. t. Nederland*, § 31; 2 juni 2005, *Znamenskaya t. Rusland*, § 28; 24 november 2005, *Shofman t. Rusland*, § 34). P. D.V. benadrukt evenwel dat de appreciatiemarge van de wetgever niet onbegrensd is. Opdat een wettelijke regeling verenigbaar is met het recht op eerbiediging van het privéleven, moet worden nagegaan of de wetgever een billijk evenwicht heeft gevonden tussen alle rechten en

belangen die in het geding zijn. Dit vereist dat de wetgever niet alleen een afweging maakt tussen de belangen van het individu tegenover de samenleving in haar geheel, maar tevens tussen de tegenstrijdige belangen van de betrokken personen (EHRM, 6 juli 2010, *Backlund* t. Finland, § 46). Volgens P. D.V. is de onmogelijkheid voor de rechter om rekening te houden met de belangen van alle betrokken partijen onevenredig met de door de wetgever nagestreefde legitieme doelstellingen en derhalve niet bestaanbaar met artikel 22 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

A.2.1. De Ministerraad is van oordeel dat de sociaffectieve band tussen het betrokken kind en de juridische vader wordt geconcretiseerd aan de hand van de notie « bezit van staat ». De keuze van de wetgever voor het bezit van staat als grond van niet-ontvankelijkheid van de vordering tot betwisting van de vaderlijke erkenning past bovendien in het kader van de meer algemene doelstellingen van de afstammingswet van 1987, namelijk de bescherming van de belangen van het kind, van de « rust der families » en van juridisch vaststaande afstammingsbanden. De sociaffectieve realiteit dient in bepaalde gevallen, indien zulks in het belang van kind is, te primeren op de biologische werkelijkheid.

Verscheidene bepalingen in het Belgische afstammingsrecht voorzien in het bezit van staat als een grond van niet-ontvankelijkheid. De Ministerraad merkt op dat het Hof reeds meermaals heeft geoordeeld dat die grond van niet-ontvankelijkheid een onevenredige beperking van het recht op privé- en familielevens inhoudt. De arresten nrs. 20/2011, 29/2013 en 96/2013 kunnen niet naar analogie worden toegepast.

A.2.2. Bij de arresten *Ahrens* en *Kautzor* heeft het Europees Hof voor de Rechten van de Mens die rechtspraak van het Grondwettelijk Hof op de helling gezet (EHRM, 22 maart 2012, *Ahrens* t. Duitsland; 22 maart 2012, *Kautzor* t. Duitsland). Het Europees Hof is immers van oordeel dat een regeling die door middel van een grond van niet-ontvankelijkheid het recht om het vaderschap te betwisten beperkt, niet *ipso facto* strijdig is met het recht op privéleven van de erkenner, in zoverre aan de volgende voorwaarden is voldaan : in de beperking wordt bij een wet voorzien; die beperking moet wettige doelstellingen nastreven, moet noodzakelijk zijn in een democratische samenleving en mag een billijke besluitvorming door de nationale rechtscolleges niet in de weg staan.

De Ministerraad is van oordeel dat de in het geding zijnde bepaling aan die voorwaarden voldoet. Ten eerste kan niet worden ontkend dat in de beperking van het recht tot betwisting van het vaderschap wordt voorzien bij wet. Artikel 330, § 1, van het Burgerlijk Wetboek is zonder meer duidelijk. Ten tweede streeft de beperking van het recht tot betwisting van het vaderschap wettige doelstellingen na : de bescherming van de rechten en belangen van het kind, de bescherming van de juridisch vaststaande afstammingsbanden, zelfs al zouden die niet steunen op de biologische realiteit, en de bescherming van de « rust der families ». Volgens de Ministerraad is het wettig karakter van die doelstelling zowel in de rechtspraak van het Hof als in die van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens bevestigd. Ten derde, uitgaande van de bovenvermelde doelstellingen die de wetgever voor ogen had, is het niet onredelijk om te voorzien in een beperking van het recht tot betwisting van de vaderlijke erkenning. Volgens de Ministerraad heeft het Hof in zijn arrest nr. 20/2011 van 3 februari 2011 reeds geoordeeld dat die doelstellingen een beperking op de mogelijkheid tot betwisting van juridisch vaderschap kunnen verantwoorden. Ook het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft een dergelijke stelling ingenomen in het arrest *Ahrens*. Ten vierde is de Ministerraad van oordeel dat de besluitvorming billijk is en respect heeft voor de rechten van de betrokkene. De notie « bezit van staat » is immers een open begrip dat aan de soevereine appreciatiemacht van de rechter kan worden onderworpen, waarbij de rechter een belangenafweging kan doorvoeren.

A.2.3. Ten slotte is de Ministerraad van oordeel dat de rechtspraak van het Hof niet verenigbaar is met de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens. Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft immers geoordeeld dat een regelgeving die kiest voor de invoering van de notie « bezit van staat » als grond van niet-ontvankelijkheid, niet in strijd is met artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens. Het Europees Hof beriep zich op de ruime appreciatiemarge van nationale instanties wegens het gebrek aan een Europese consensus (EHRM, 22 maart 2012, *Ahrens* t. Duitsland, §§ 69-70; 22 maart 2012, *Kautzor* t. Duitsland, §§ 70-72, 78 en 91). Bijgevolg kan, volgens de Ministerraad, onmogelijk langer staande worden gehouden dat de notie « bezit van staat » in strijd zou zijn met artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

A.3. In zijn memorie van antwoord benadrukt P. D.V. dat de Ministerraad onterecht beweert dat de rechtspraak van het Hof op de helling zou komen te staan in het licht van de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens. Het bestaan van een appreciatiemarge voor de lidstaten belet niet dat de bepaling waarop de prejudiciële vraag betrekking heeft, onevenredig is met de door de wetgever nagestreefde

doelstellingen en bijgevolg niet bestaanbaar is met artikel 22 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

Bovendien is de beperking van het recht tot betwisting van de erkenning niet aanvaardbaar omdat die maatregel de rechter niet toelaat rekening te houden met de belangen van alle betrokken partijen. De Ministerraad besluit dan ook onterecht dat dit geen probleem vormt, aangezien het bezit van staat als notie een appreciatie door de rechter zou toelaten. De rechter moet de daadwerkelijke mogelijkheid hebben om een concrete belangenafweging door te voeren. Immers, zodra het bezit van staat de wettelijk vereiste constitutieve bestanddelen vertoont en voldoet aan de kwaliteiten, is het gevestigd. Vervolgens bestaat er geen mogelijkheid tot concrete belangenafweging door de rechter.

- B -

B.1.1. De prejudiciële vragen hebben betrekking op artikel 330, § 1, van het Burgerlijk Wetboek. Uit de verwijzingsbeslissingen blijkt dat enkel het eerste lid, tweede zin, ervan wordt beoogd.

B.1.2. Op het ogenblik van de totstandkoming van de verwijzingsbeslissingen bepaalde artikel 330, § 1, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek :

« Tenzij het kind bezit van staat heeft ten aanzien van degene die het heeft erkend, kan de erkenning van het moederschap worden betwist door de vader, het kind, de vrouw die het kind heeft erkend en de vrouw die het moederschap van het kind opeist. Tenzij het kind bezit van staat heeft ten aanzien van degene die het heeft erkend, kan de erkenning van het vaderschap worden betwist door de moeder, het kind, de man die het kind heeft erkend en de man die het vaderschap van het kind opeist ».

B.1.3. Met betrekking tot het bezit van staat bepaalde artikel 331^{nonies} van het Burgerlijk Wetboek :

« Het bezit van staat moet voortdurend zijn.

Het wordt bewezen door feiten die te samen of afzonderlijk de betrekking van afstamming aantonen.

Die feiten zijn onder meer :

- dat het kind altijd de naam heeft gedragen van degene van wie wordt gezegd dat het afstamt;
- dat laatstgenoemde het als zijn kind heeft behandeld;
- dat die persoon als vader of moeder in zijn onderhoud en opvoeding heeft voorzien;

- dat het kind die persoon heeft behandeld als zijn vader of moeder;
- dat het als zijn kind wordt erkend door de familie en in de maatschappij;
- dat de openbare overheid het als zodanig beschouwt ».

B.2.1. De verwijzende rechters vragen aan het Hof of artikel 330, § 1, eerste lid, tweede zin, van het Burgerlijk Wetboek bestaanbaar is met artikel 22 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, in zoverre de vordering tot betwisting van de vaderlijke erkenning uitgaande van de man die het kind heeft erkend, niet ontvankelijk is indien het kind bezit van staat heeft ten aanzien van de erkenner.

B.2.2. Uit de gegevens van de zaken en uit de motivering van de verwijzingsbeslissingen blijkt dat de bodemgeschillen betrekking hebben op een vordering tot betwisting van de erkenning van het vaderschap, ingesteld door de erkenner ten aanzien van wie het kind bezit van staat heeft en die op het ogenblik van de erkenning niet wist dat hij niet de biologische vader was.

In de bodemgeschillen is aldus enkel de tweede zin van artikel 330, § 1, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek in het geding, in zoverre de erkenning van het vaderschap wordt betwist door de man die het kind heeft erkend en die op het ogenblik van de erkenning niet wist dat hij niet de biologische vader was. Het Hof beperkt zijn onderzoek tot die hypothese.

B.3. Artikel 330 van het Burgerlijk Wetboek regelt de betwisting van de moederlijke en de vaderlijke erkenning. Het bepaalt welke de vorderingsgerechtigden zijn en welke termijnen op hen van toepassing zullen zijn. De betwisting van de vaderlijke erkenning kan uitgaan van de moeder, het kind, de man die het kind heeft erkend en de man die het vaderschap van het kind opeist. Voor alle vorderingsgerechtigden geldt dat de vordering niet ontvankelijk is wanneer het kind bezit van staat heeft ten aanzien van diegene die het heeft erkend.

B.4.1. Het bezit van staat werd bij de wet van 31 maart 1987 tot wijziging van een aantal bepalingen betreffende de afstamming ingevoerd als grond van niet-ontvankelijkheid van de vordering tot betwisting van de erkenning van het vaderschap.

Artikel 330, § 2, van het Burgerlijk Wetboek bepaalde :

« De erkenning wordt tenietgedaan indien door alle wettelijke middelen wordt bewezen dat de erkenner niet de vader of de moeder is.

Het verzoek moet evenwel worden afgewezen, indien het kind bezit van staat heeft ten aanzien van de erkenner ».

In de parlementaire voorbereiding van artikel 330 (oud) van het Burgerlijk Wetboek wordt daaromtrent vermeld :

« Meerdere leden hadden ernstig bezwaar tegen het feit dat het betwistingsrecht op een absolute wijze zou worden toegestaan. Het principe van de zogenaamde biologische waarheid kan in bepaalde gevallen immers storend zijn voor het kind en indruisen tegen diens belangen.

Deze leden waren dan ook van mening dat het bezit van staat moet worden ingeschakeld in de appreciatie van de rechtbank die zich over de betwisting van een erkenning uitspreekt. Er werd zelfs gepleit om de verwijzing naar het bezit van staat uitdrukkelijk in de tekst op te nemen. Zo er bezit van staat is, moet de betwisting van de erkenning worden uitgesloten, zo niet kunnen de belangen van het kind ernstig worden geschaad.

Andere leden waarschuwden nochtans voor een te grote waarde die aan het bezit van staat wordt gehecht; dit zou immers tot gevolg hebben dat het eenvoudig samenwonen op dezelfde voet zou worden behandeld als het huwelijk.

Deze leden meenden dan ook dat het bezit van staat slechts een rol kan spelen wanneer het beantwoordt aan de biologische realiteit.

Hierop werd gerepliceerd dat er ten aanzien van het kind aan het bezit van staat een zelfde waarde dient te worden toegekend zonder dat daarbij wordt rekening gehouden met het feit of het kind binnen of buiten het huwelijk is geboren » (*Parl. St.*, Senaat, 1984-1985, 904, nr. 2, p. 100).

B.4.2. Artikel 330 van het Burgerlijk Wetboek werd gewijzigd bij artikel 16 van de wet van 1 juli 2006 tot wijziging van de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek met betrekking tot het vaststellen van de afstamming en de gevolgen ervan.

De erkenning van het vaderschap kan enkel nog worden betwist door de moeder, het kind, de man die het kind heeft erkend en de man die het vaderschap van het kind opeist. Het bezit van staat als grond van niet-ontvankelijkheid van de vordering tot betwisting van de erkenning van het vaderschap bleef behouden.

Artikel 16 van de wet van 1 juli 2006 vindt zijn oorsprong in een amendement dat in de Kamer werd ingediend.

Dat amendement werd als volgt verantwoord :

« Het voorgestelde artikel 330 zorgt zowel voor de vordering tot betwisting van de erkenning als voor de vordering tot betwisting van het vermoeden van vaderschap voor een soortgelijke procedure.

Ten eerste beoogt het voorgestelde amendement degenen die een vordering mogen instellen te beperken tot de personen die daadwerkelijk belanghebbenden zijn, namelijk de echtgenoot, de moeder, het kind en de persoon die het vaderschap of het moederschap van het kind opeist.

Vervolgens lijkt het ons nodig de gezinscel van het kind zoveel mogelijk te beschermen door eensdeels het bezit van staat te behouden die overeenstemt met de situatie van een kind dat door iedereen werkelijk als het kind van zijn ouders wordt beschouwd, ook al strookt dat niet met de biologische afstamming, en anderdeels door termijnen te bepalen voor het instellen van de vordering.

Om een leemte te voorkomen tussen de vordering tot betwisting en de erkenning, zoals thans het geval is, wordt ten slotte bepaald dat de beslissing die gevolg geeft aan een vordering tot betwisting die werd ingesteld door een persoon die beweert de biologische vader of moeder van het kind te zijn, van rechtswege de vaststelling van de afstammingsband van de verzoeker met zich brengt » (*Parl. St.*, Kamer, 2004-2005, DOC 51-0597/026, p. 6).

Aan het einde van de bespreking in de Commissie voor de Justitie van de Senaat heeft de minister van Justitie het belang van het begrip « bezit van staat » bevestigd door het volgende te verklaren :

« Het ontwerp wijzigt reeds een groot aantal regels, en ook al rijzen er bij de toepassing van het begrip soms problemen, toch hoeft dit niet te worden aangepast. De wetgever heeft er in 1987 voor gekozen het begrip te behouden om ervoor te zorgen dat de biologische waarheid het niet altijd wint van de sociaal-affectieve realiteit. Deze keuze moet behouden blijven en het bezit van staat hoeft dus niet te worden aangepast » (*Parl. St.*, Senaat, 2005-2006, nr. 3-1402/7, p. 9).

B.5. Het Hof dient artikel 330, § 1, eerste lid, tweede zin, van het Burgerlijk Wetboek te toetsen aan artikel 22 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

Artikel 22 van de Grondwet bepaalt :

« Ieder heeft recht op eerbiediging van zijn privé-leven en zijn gezinsleven, behoudens in de gevallen en onder de voorwaarden door de wet bepaald.

De wet, het decreet of de in artikel 134 bedoelde regel waarborgen de bescherming van dat recht ».

Artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens bepaalt :

« 1. Eenieder heeft recht op eerbiediging van zijn privéleven, zijn gezinsleven, zijn huis en zijn briefwisseling.

2. Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan met betrekking tot de uitoefening van dit recht dan voor zover bij de wet is voorzien en in een democratische samenleving nodig is in het belang van 's lands veiligheid, de openbare veiligheid, of het economisch welzijn van het land, de bescherming van de openbare orde en het voorkomen van strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden, of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen ».

Uit de parlementaire voorbereiding van artikel 22 van de Grondwet blijkt dat de Grondwetgever een zo groot mogelijke concordantie heeft willen nastreven met artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens (*Parl. St.*, Kamer, 1992-1993, nr. 997/5, p. 2).

B.6. Het recht op de eerbiediging van het privéleven en het gezinsleven, zoals het door de voormelde bepalingen wordt gewaarborgd, beoogt in wezen de personen te beschermen tegen inmengingen in hun privéleven en hun gezinsleven.

Artikel 22, eerste lid, van de Grondwet en artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens sluiten een overheidsinmenging in het recht op eerbiediging van het privéleven niet uit, maar vereisen dat zij wordt toegestaan door een voldoende precieze wettelijke bepaling, dat zij beantwoordt aan een dwingende maatschappelijke behoefte en dat zij evenredig is met de daarmee nagestreefde wettige doelstelling. Die bepalingen houden voor de overheid bovendien de positieve verplichting in om maatregelen te nemen die een daadwerkelijke eerbiediging van het privéleven en het gezinsleven verzekeren, zelfs in de sfeer van de onderlinge verhoudingen tussen individuen (EHRM, 27 oktober 1994, *Kroon e.a.* t. Nederland, § 31; grote kamer, 12 oktober 2013, *Söderman* t. Zweden, § 78).

B.7. De procedures met betrekking tot het vaststellen of betwisten van de vaderlijke afstamming, raken het privéleven van de verzoeker, omdat de materie van de afstamming belangrijke aspecten van iemands persoonlijke identiteit omvat (EHRM, 28 november 1984, *Rasmussen t. Denemarken*, § 33; 24 november 2005, *Shofman t. Rusland*, § 30; 12 januari 2006, *Mizzi t. Malta*, § 102; 16 juni 2011, *Pascaud t. Frankrijk*, §§ 48-49; 21 juni 2011, *Krušković t. Kroatië*, § 20; 22 maart 2012, *Ahrens t. Duitsland*, § 60; 12 februari 2013, *Krisztián Barnabás Tóth t. Hongarije*, § 28).

De in het geding zijnde regeling voor de betwisting van de erkenning van het vaderschap valt derhalve onder de toepassing van artikel 22 van de Grondwet en van artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

B.8. De wetgever beschikt bij de uitwerking van een regeling die een overheidsinmenging in het privéleven inhoudt, over een appreciatiemarge om rekening te houden met een billijk evenwicht tussen de tegenstrijdige belangen van het individu en de samenleving in haar geheel (EHRM, 26 mei 1994, *Keegan t. Ierland*, § 49; 27 oktober 1994, *Kroon e.a. t. Nederland*, § 31; 2 juni 2005, *Znamenskaya t. Rusland*, § 28; 24 november 2005, *Shofman t. Rusland*, § 34; 20 december 2007, *Phinikaridou t. Cyprus*, §§ 51 tot 53; 25 februari 2014, *Ostace t. Roemenië*, § 33).

Die appreciatiemarge van de wetgever is evenwel niet onbegrensd : om te oordelen of een wettelijke regeling verenigbaar is met het recht op de eerbiediging van het privéleven, moet worden nagegaan of de wetgever een billijk evenwicht heeft gevonden tussen alle rechten en belangen die in het geding zijn. Zulks vereist dat de wetgever niet alleen een afweging maakt tussen de belangen van het individu tegenover die van de samenleving in haar geheel, maar tevens tussen de tegenstrijdige belangen van de betrokken personen (EHRM, 6 juli 2010, *Backlund t. Finland*, § 46; 15 januari 2013, *Laakso t. Finland*, § 46; 29 januari 2013, *Röman t. Finland*, § 51). Dit is noodzakelijk opdat er sprake kan zijn van een maatregel die evenredig is met de nagestreefde wettelijke doelstellingen.

B.9. De rust der families en de rechtszekerheid van de familiale banden, enerzijds, en het belang van het kind, anderzijds, zijn legitieme doelstellingen waarvan de wetgever kan uitgaan om een onbeperkte mogelijkheid tot betwisting van de erkenning van het vaderschap

te verhinderen. In dat opzicht is het pertinent om de biologische werkelijkheid niet *a priori* te laten prevaleren op de socioaffectieve werkelijkheid van het vaderschap.

B.10. Door het bezit van staat als absolute grond van niet-ontvankelijkheid van de vordering tot betwisting van de erkenning van het vaderschap in te stellen, heeft de wetgever de socioaffectieve werkelijkheid van het vaderschap evenwel steeds laten prevaleren op de biologische werkelijkheid. Door die absolute grond van niet-ontvankelijkheid wordt de man die het kind heeft erkend en die op het ogenblik van de erkenning niet wist dat hij niet de biologische vader was, op absolute wijze uitgesloten van de mogelijkheid om zijn erkenning van het vaderschap te betwisten.

Aldus bestaat voor de rechter geen enkele mogelijkheid om rekening te houden met de belangen van alle betrokken partijen.

Een dergelijke maatregel is onevenredig met de door de wetgever nagestreefde, legitieme doelstellingen. De in het geding zijnde bepaling is derhalve niet bestaanbaar met artikel 22 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

B.11. De prejudiciële vragen dienen bevestigend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 330, § 1, eerste lid, tweede zin, van het Burgerlijk Wetboek schendt artikel 22 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, in zoverre de vordering tot betwisting van de erkenning van het vaderschap door de man die het kind heeft erkend, niet ontvankelijk is indien het kind bezit van staat heeft ten aanzien van degene die het heeft erkend en die op het ogenblik van de erkenning niet wist dat hij niet de biologische vader was.

Aldus gewezen in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 12 maart 2015.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

A. Alen